

DIGITALIZACE PRÁCE:

Dopady na zaměstnanost, pracovní právo a sociálnědemokratické programy

Semináře Masarykovy demokratické akademie a Friedrich-Ebert-Stiftung, zastoupení v ČR

Formát:

Semináře budou probíhat formou dvouhodinových debat uzavřeného a stálého okruhu lidí. Předpokládá se alespoň pasivní znalost anglického jazyka. Debaty budou probíhat nad programovými, esejistickými, odbornými a strategickými texty k jednotlivým aspektům digitalizace, především pak k práci v digitální éře. Každá debata bude uvedena krátkým vstupním příspěvkem ze strany vedoucí semináře, po němž bude následovat moderovaná diskuze.

Termíny:

Termín konání bude každé 2. úterý v měsíci v období říjen-prosinec 2017 a leden-květen 2018 v celkovém počtu osmi setkání. Semináře se budou konat vždy od 18.00 do 20.00 v kanceláři Masarykovy demokratické akademie (Hybernská 7, Praha 1).

Registrace:

Na kurz je možné se přihlásit přes e-mail registrace@masarykovaakademie.cz do 1. října 2017. Prosíme, k přihlášce připojte i několik vět, ve kterých popište, co vás na tématu nejvíce zajímá.



TÉMATA A PODKLADOVÉ TEXTY

1.

Sociálně-demokratické hodnoty v éře digitalizace

10. října 2017

Anotace:

Seminář uvede do širšího tématu společenských důsledků technologických změn, v rámci kterého se vede specifická debata o digitalizaci práce. Pro digitální éru bude třeba základní humanistické, demokratické a sociálně-demokratické hodnoty a ideály nově definovat a uhájit. Kde jsou kupříkladu hranice zaznamenávání a využívání dat, abychom ještě mohli hovořit o svobodě jednotlivce? Nově bude třeba přemýšlet také o vztahu státu a trhu, veřejného a soukromého a udržet primát politiky i zabránit ohrožení demokratického zřízení prvky technologického totalitarismu, které mnozí spatřují v masivní moci nad jedinci i společenskými procesy ze strany soukromých internetových gigantů jako je Google či Amazon.

TEXTY:

Krell, Christian:

World Wide Web of Equal Freedom? Social Europe, 2017.

SPD Commission for Basic Values:

Social Democratic Values in the Digital Society: Challenges of the Fourth Industrial Revolution.

2.

Kvantitativní důsledky digitalizace práce I: Zaměstnanost, struktura trhu práce a reforma sociálních systémů v důsledku automatizace práce

14. listopadu 2017

Anotace:

V důsledku automatizace v průmyslu a službách počítají někteří pozorovatelé s vymizením až poloviny stávajících pracovních míst v následujících dvou dekádách. Ačkoli na tom zdaleka není odborná shoda, protože činit podobné predikce v multidimenzionální společenské realitě je velmi obtížné, je nutné mít zavčas promyšlená opatření politiky zaměstnanosti a opatření v oblasti sociálních systémů pro případ, že by k podobné situaci opravdu došlo. Riziko sociálních nepokojů v případě dramatického nárůstu nezaměstnanosti, i kdyby byla přechodná, je příliš velké. Zatímco sociální systémy stále stojí zejména na odvodech ze závislé výdělečné práce, takové práce nejenže bude možná celkově ubývat, ale také se čím dál tím více stírá její rozdíl s podnikáním a ostatními typy lidské aktivity. Podobně naléhavá je také otázka struktury budoucího trhu práce, se kterou se pojí tázání po kompetenčních předpokladech budoucích pracujících.

TEXTY:

Oddělení strategií a trendů EU, Úřad vlády ČR:

Dopady digitalizace na trh práce v ČR a EU.

Henning Meyer:

No Need for Basic Income: Five Policies to Deal with the Threat of Technological Unemployment. Social Europe, 2017.

3.

Kvantitativní důsledky digitalizace práce II: Nepodmíněný základní příjem jako levicová odpověď na automatizaci práce?

12. prosince 2017

Anotace:

Čím dál tím více debatovaným a na řadě míst testovaným nástrojem pro řešení případné technologické nezaměstnanosti, ale i dalších aktuálních problémů spojených s prací a kapitalistickým uspořádáním obecně, je tzv. nepodmíněný základní příjem. Jedná se o nástroj, který část levice vidí jako cestu k naplnění většiny levicových hodnot a cílů (ocenění dosud neplacené práce, zvýšení vyjednávací moci pracujících, emancipaci žen z jejich závislosti na vydělávajících mužích, snížení chudoby, osvobození od práce, která je ve stávající podobě po málokoho opravdovým naplněním...). Jiná část ho naopak vidí jako cestu do pekel, protože člověk potřebuje nějakou aktivitu, která mu strukturuje čas, poskytuje sociální kontakty a jejíž výsledky dávají jeho životu smysl. Druhá interpretace vychází z tradičního sociálně-demokratického, respektive odborového pojetí práce a její role v životě člověka. Nastal čas ji tvářit v tvář aktuálním výzvám přehodnotit?

TEXTY:

Nick Srnicek/Alex Williams:

Inventing the Future. Postcapitalism and World without Work. Versobooks 2015 (vybrané pasáže).

Guy Standing:

Prekariát: práce a volný čas. Rozhovor pro A2larm vedeným Jiřím Skalou a Tomášem Uhnákem, 2016.

Henning Meyer:

Five Reasons Why Basic Income Won't Solve Technological Unemployment. Social Europe, 2016.

4.

Kvalitativní důsledky digitalizace práce I: Práce v Průmyslu 4.0

9. leden 2018

Anotace:

V oblasti výroby směřuje vývoj ke vzniku tzv. Průmyslu 4.0, tedy chytrých továren na bázi komplexních kyberfyzických systémů, které jsou od zprostředkování objednávky přes samotný krok výroby až po logistiku včetně různých oprav, doobjednání materiálu nebo individualizace výroby v podstatě autonomní. Kromě očekávaných výrazných kvantitativních dopadů má tento vývoj důsledky i pro pracovní podmínky zaměstnaných, ať již jde o jejich zdraví, kompetenční výbavu či ochranu jejich dat. Na jaké otázky musíme v souvislosti s Průmyslem 4.0 najít politické odpovědi?

TEXTY:

Vladimír Mařík:

Průmysl 4.0 – Výzva pro Českou republiku. Management Press, 2016 (vybrané pasáže).

Kateřina Smejkalová:

Novou průmyslovou revoluci musí řídit i pracující. Deník Referendum, 3. 8. 2017.

5.

Kvalitativní důsledky digitalizace práce II: Práce na digitálních platformách (uberizace práce / zakázková ekonomika)

13. února 2018

Anotace:

Sektor služeb dramaticky proměňují digitální platformy, které radikálně usnadňují propojení poptávky s nabídkou. Zatímco těm, kteří příslušnou službu poptávají, dávají platformy obrovskou volnost v tom, koho si najmou, na straně poskytovatelů služeb dramaticky vyostřují delší dobu trvající proces prekarizace práce. Všechny přísliby pro pracující včetně nejčastěji skloňované flexibility se ukazují jako liché, řeč začíná být o novodobém, digitálním nádenictví, na které jsou často odkázány ty nejzranitelnější skupiny na trhu práce. Jaké možnosti regulace máme, aby z inovativních potenciálů, které platformy z technologické stránky beze sporu přinášejí, profitovalo více lidí než jen jejich provozovatelé?

TEXTY:

Jan Drahokoupil, Brian Fabo:

The Platform Economy and the Disruption of the Employment Relationship.
ETUI Policy Brief 5/2016.

Kateřina Smejkalová:

Internetový dav čekající na zakázky. Deník Referendum, 21. 4. 2017.

Kateřina Smejkalová:

Digitální nádeníci hledají svá práva. A2larm, 31. 8. 2016.

Steven Hill:

Kalifornská výzva. Jak (ne)regulovat disruptivní modely podnikání. Friedrich-Ebert-Stiftung, zastoupení v České republice, 2016.

6.

Kvalitativní důsledky digitalizace práce III: Genderové dopady digitalizace práce

13. března 2018

Anotace:

Jako řada dalších společenských procesů dopadá proces digitalizace práce kvůli jejich přetrvávajícím odlišným společenským rolím na ženy i muže rozdílně, a to v mnoha různých ohledech. Do jaké míry reprodukuje či dokonce zesiluje digitalizace stávající nerovnosti mezi muži a ženami na trhu práce? Kde jsou naopak ve stávajícím vývoji příležitosti využít změny k nabourání genderově nerovného zacházení?

TEXTY:

Yvonne Lott:

The Need of a Gender Perspective on Digitization. Social Europe, 2015.

Agnieszka Piasna, Jan Drahokoupil:

Gender Inequalities in the New World of Work, European Review of Labour and Research, Vol. 23(3) (Forthcoming).

DGB-Index Dobré práce:

Zvláštní vyhodnocení průzkumu z roku 2016 k postojům žen a mužů k digitalizaci práce.

7.

Vládní strategické dokumenty k digitalizaci práce

10. dubna 2018

Anotace:

Jak se s doposud probranými kvalitativními a kvantitativními výzvami pro svět práce vyrovnávají vybrané vládní strategické dokumenty? Jaké rozdíly jsou mezi německým a českým strategickým dokumentem? Čím nás může německá debata dále inspirovat?

TEXTY:

German Federal Ministry of Labour and Social Affairs:

White Book Work 4.0 (vybrané kapitoly týkající se digitalizace)

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR:

Práce 4.0 (vybrané kapitoly týkající se digitalizace)

8.

Sociálně-demokratické programy k digitalizaci práce

15. května 2018

Anotace:

Jak se s doposud probranými kvalitativními a kvantitativními výzvami pro svět práce vyrovnávají vybrané stranické programové dokumenty? Jaké rozdíly jsou mezi německými a českými stranickými dokumenty? Čím nás může německá debata dále inspirovat?

TEXTY:

Programový dokument SPD Digital leben, 2015 (překlad vybraných pasáží).

Radim Hejduk, Kateřina Smejkalová, Vladimír Špidla:

Budoucnost práce: Oranžová kniha Masarykovy demokratické akademie.
Masarykova demokratická akademie, 2017.

Práce a digitalizace práce ve volebních programech a kampaních SPD a ČSSD z podzimu 2017 (příp. vládních programech).